

Válogatott Urr Ida-versek

1. fejezet

Itt az írás (1940)

1.1. Vers az élet

Írj verseket:
szomorút, szépet...
ne hagyd magad,
hisz vers az élet.

Ha forr a gejzír,
üt az óra:
csak fogd a hangod
suttogóbbra...

Írj verseket éjjel:
szemlecsukva
és küldj rímet
a csillagokba.

Ne hagyd abba!
hiába kérnek,
nem is lehet,
hisz vers a véred.

Ahogy az ér
folyik patakba:
úgy visz a láz
rimes szavakba.

Nincs megállás,
sodor a végzet!
Vers a szívem:
hiába téped!

1.2. Csak énekelj!

Te énekelsz:
a bálból mégy haza,
oly furcsa most
a boldogság dala.

Te énekelsz:
a szemed csukva még,
nem látod, hogy
mindenki szíve ég.

Nem érzed, hogy
jajgatnak milliók:
téged elvakít még
a csók, a bók.

Nem látod, hogy
nyugodt fejed fölött:
már kalapács van,
mely egyszer ledönt.

Nem látsz semmit,
csak bomló rügyeket...
ó, tartsd örökre
csukva két szemed.

Ne lásd amit
én régen látok, rég,
hogy mit jelent
egy ajándék-nyakék.

Hogy mézbe burkolt
szép szavak mögött:
ott rejtőzik
a gyilkos szó: ölök!

Ne lásd mindazt
és késő éjszaka:
csak énekelj,
ha bálból mégy haza.

1.3. Mint a lepke

Jön, aztán
menni szeretne:
oly nyugtalan,

mint a lepke.

Szíve dobog,
ég a szárnya,
helyét seholse
találja.

Vállamra ül,
majd kezemre:
sírna, hogyha
nem nevetne.

Így megy ez most
napról-napra. . .
Tikkadt. Alig
van már hangja.

Alig viszi
égő szárnya:
jó, hogy lelkem
puha párna,

de onan is
tovaröppen. . .
elindul az
esti ködben. . .

Mintha tejbe
vércsepp esne:
úgy hasít a
végtelenbe. . .

Bár nem vagyok
gyenge, gyáva:
remegve nézek
utána. . .

1.4. Mocsárláz

Itt van az este,
itt van a láz:
ne félj, ha éget,
ne félj, ha ráz. . .

A házhoz közel
tűcsök dalol:
a hold meggyógyít,
föled hajol.

Lángol a nádas:
látja szemed,
de csak a felhők
szíve remeg.

Hajlik a hajnal...
álmodsz talán?
a tó színe most
oly halovány...

Torkod is tikkadt,
száraz a szád:
átfut a szellő,
meleg a nád...

Házadtól jaj,
de messze lakom:
vizet küldök
a fűszálakon.

1.5. Hamut küldök

Roston égek!
fűt a lélek.

Hamvasságát
a mesének

én lehelem
a szobába:

puhább lesz
a toll, a párna.

És ha szívem
szívre vágyna:

hamut küldenék
utána,

mert a hamu
könnyebb, mélyebb,

nem hirtelen
és nem éget.

Parázsszemem
benne izzik,

parázsszemem
mindig bízik.

Nem kell hozzá
tőr vagy tanu:

feltétlenül
győz a hamu!

1.6. Mintha élne...

Az a halott
mintha élne,
mintha szem-
pillámhoz érne;

mintha ringó
búza volna,
mintha fény:
vihart sodorna...

Mintha látnám
s mégse látom!
jaj, de szűk
a láthatárom.

Jaj, de nagy
a föld, a tenger:
minden élőt,
holtat elnyel...

s aki elment,
fel-fel dobja,
néha fel a
csillagokba,

néha fel az
emlékembe,
mintha ringó
búza lenne...

1.7. Nem menni!

Nem menni,
nem menni,

boruló érzéssel
szívedet letenni!

Jöjjön, ki
jönni mer
lángoló hazádba,
remegő térdivel.

Nem menni
éjszaka,
nappal se, sohase!
bár úz a kén szaga...

Ne menj el,
ne menj el,
ne hagyd el a várat,
virágindáival
bárhogy fon
a bánat.

Ez az én
lobogóm,
büszke szárnycsapásom!
ember tudj maradni
a halálos ágyon!

1.8. Báránfelhők közt a hold

Báránfelhők közt a hold:
olyan sárga, mint a holt...

bujócskát játszik vele,
pedig azt nem szeretem.

Nyíltan szembeszállni,
egyedül őrt állani:

ezt szeretem, vállalom,
sohase lesz bánatom.

Nem önt el a hús csömör:
szívem ép marad s tömör.

Szél leszek: felhőt fujok,
talán így többrejutok,

megtisztítom az eget:
legyen jobb a szerkezet,

legyen fény az arcomon:
lásson ellenség, rokon.

De ha utolér a csel:
holdfényben olvadjak el.

1.9. A fenyők verse

Tömött sorokban
él a fenyves:
anélkül, hogy
jönne a kedves.

Távol a fénytől,
zürzavartól:
üde, mint aki
sose harcol.

Pedig a törzsük
apró ágát
szomorúság
férgel rágják. . .

De szálegyenes
a gerincük,
nincs okunk rá,
hogy ujjal intsük.

Róluk téptem
e karcsú verset,
mikor a hold
mögöttük elment.

1.10. Fel a fejjel

Mellemen még nincsen rendjel:
fel a fejjel!

Mert nem törhetek össze én:
a költemény.

Lehetek erdei moha,
vagy a soha,

lehetek mostohaanyák

csecsemője,

lehetek búcsúzóik könnyes
keszkenője,

de nem lehetek elhagyott,
vagy becsapottt,

mert szívemből kicsavarom
a salakot!

Tiszta szív a legszebb rendjel:
fel a fejjel!

2. fejezet

Tiltakozás (1940-1949)

2.1. A menekülők kávéháza

Akinek nincs pénze
szénre
tüzfára
akinek a lába
nem jó már
a táncra
akinek a harcban
elveszett
a kedve
itt ül napok hosszat
s lassú
mint a medve

itt ül aki látja
várni kell
sokáig
míg magyarrá válunk
az utolsó
szálig
nehéz gondolatok
szállnak szerte
tőlem
eggyé olvadunk
a forró
levegőben
nem mozdulunk innen
pedig
menni kéne
elindult már felénk

az Éj
Sötétsége
ráhúzzak a függönyt
a tükör-
ablakra
s arcunkat a kávé
barnán
eltakarja...

2.2. Teniszjáték

Valami pattan
tompá ütéssel
pattan a labda
pattan 1-2
pattan 1-2
nem hagyják abba,

üres a város
vagonba préselt
gyárosok
pécek
szemembe néznek

a tenispálya
pirulva ébred
játszanak rajta
pattan a labda
pattan 1-2
pattan 1-2
nem hagyják abba,

tompá ütések
ütik a csendet
mindenki elment
ütik a csendet

nézem a pályát
nézem a képet
a teniszlabda
csak engem éget?

ütik a labdát
emberek égne!

kik labdáznak most?

a keresztények?

2.3. Titok

Apámra puskatust emelt
egy katona
mikor a falnál állt és
szemtől szembe nézett
a katona ajkát rágta és nyalta
így titkolva bensőjében
a mérget.

Megmondod hol a lány, kit
elrejtve tartasz?
Sofort! s a puskatust mégegyszer
felemelte
apám nem felelt
arca elfehéřült
de önuralma sosem hagyta cserbe.
A titok megmaradt, a soldat
elvonult
ágyba fektették ki akkor
elfehéředett
szégyenében, mert egy szót sem
szólhatott
átalussza most az ezredéveket.

2.4. Egy hal beszéde a víztartályban

Ó de sokat kiálltam
míg ide jutottam,
a kockákban már pisztolyokat
láttam,
mert nekünk a halászháló
nem függőágy
nem hintaszék,
hanem a vég kezdete,
a vég.
Ez a háló már többször
üldözött
kihasználva a vízvilágban
sokszor gomolygó
mély iszap-ködöt,
ó hányszor siklottam
a kötelen át,

pedig a sok, sok
bűjdosás
a szívnek végül is
megárt.
Aztán eljött a
pillanat
mikor a testem
fennakadt!
Próbálja meg az életet
egy óráig is valaki
így összedobva
hirtelen
pikkely súrlódik
pikkelyen
végigrángat a
fulladás,
minden mozdulat
mélyebbre
mélyebb halak
hasába ás,
aztán újra egy
lendület
vízhez jutok,
mint az üveg
egy magas hordó
oldalán
hintázom fel-le
fel-le-fel
levegőt veszek
szaporán
sűrűsödik a víz,
a táj,
hallom, hogy sípol
a vonat
bizony szeretném
megmosni
a tengervízben arcomat;
szemem közömbös lesz
s kemény,
hisz minden szépség
ottmaradt
a tenger rejtett
fenekén...
Ó de sokat kiálltam
míg ide jutottam
itt meg alig van oxigén
ebben a víztartályban
s a vasnak neki-neki ütődik
pikkelyes hátam,
utánam nyúlnak a

vaskanállal:
menekülök
bár nincsen lábam
csak nyurga testem,
de átsiklok, ha csak egy mód van
a renden.
Ez lenne hát utolsó utam,
vaskanálban?
még egy-kettőt
ugorhatok
aztán amilyen erő csak van
a bárdban
fejemre sújt
s pénzért eladnak,
ájultan visznek
az új lakásba
már alig emlékszem
a bárdra:
úszom a szép
zománcos kádba,
de rosszat sejtek
kiemelnek,
beemelnek,
mérlegre tesznek
kitárálnak
nem hisznek a fehérsapkásnak
aki lemért
s túladott rajtam,
bár hangjában
hajlott a dallam
s miután így kétszer
megmértek
újra fejemre kalapáltak
fejemmel eldobták
a számat
s lekaparták
pikkelyruhámat,
vagyonom, gyűjtött ezüstpénzem
szétszóródott
a konyhakőre,
most az öltözött
pikkelybőrbe,
ó azt a sok-sok
fényes érmet
amit rólam
simán letéptek
egyszerűen
semmibe vettek
mert szerettek,
mert szerettek,

jó szívük van
az embereknek.
A rcsos ablak mögött
úszva
élet és halál közt tekeregve
ilyen dolgokon gondolkoztam,
mert furcsa kelme
az az elme.

2.5. Fogoly

Most is látom a katonát
ki kabátgombját adta át,
hogyan vigyek neki kenyeret
gombján írás volt rengeteg
és számos furcsa figurák,
az éhséget így élte át;
szeme szomorú volt nagyon
és elindult már egy hajón,
mely haza viszi, ó haza:
ahol lesz saját asztala
és nem áll kerítés mögött
mivel fogoly, de nem szökött
a születési év szerint
a sors egyszer csak egyet int
és menni kell és menni kell
a zene indulót teker
a harcok után mi marad
egy gomb amire ráakad
valaki és talán segít,
vagy felvágja az ereit...

2.6. A hintaszék

Előre hajlik
majd hátra
olykor fennakad
a lába
ha nagy a lendület
üget

aztán megáll

aki benne ül
annak hajbókol

hajtja a szél
hajtja az ostor

nincs különvéleménye
gömbölyű a talpa
avval megy lépre

nem látja a világot
rajta ülnek
ő csak gágog

magától nem szól
nem csenget
csak akkor nyitja ki
a szemét
mikor valaki elment

új vendég jön
új honfoglaló
együtt hintáznak
nincs különvéleménye
nem lázad

a múzeumban majd
mutogatják egyszer
hogyan működött

előre hajlott
aztán hátra

ez a hintaszék
volt
mondja a kikiáltó
a huszadik század
bábja

2.7. Menekülés

Halló, halló
az utolsó pillanat,
mennünk kell
megyünk
a keresztútnál leszünk
öt perc múlva indulunk
halló, halló!
nincs felelet
megyek!

a hídhöz érünk,
 három halálra vált
 remeg mellettem. . .
 a vezető áruló –
 beszélni lehetetlen
     ujjunkkal jelzünk
     pupillánkkal,
 megtorpanunk –
 a hídon akadály van,
 hosszú oszlopsorban
 mi is várunk –
 mellettem hárman
 (nincs igazolványuk)
     a kocsik közt fel-le
     csendőrök szaladgálnak
     félelmetes tolluk
     félelmetes a század. . .
 a hidat lezárták
 várunk,
 balsejtelmeim vannak
 itt gyors cselekvés kell
     aki élni akar
     annak,
 mentőötlet,
     pupilláim szűkek
     tágak
 elől hátul
     érthetetlen dolgokat
     kiabálnak,
 „súlyos a beteg
     rohannunk kell,
     engedjenek”
     rázom a láncot
 megtorpan a csendőr
     a gyorsaság hat
     kiabálok
 utat kapok
     nem vizsgál senki
     átszaladunk a láncon
 víz ömlik rólam
     és róluk
     ez álom
     ez álom,
 be a rejtekhelyre
     ott már várnak
     lefekszik a három
     üldözött,
 de furcsa ez a század. . .
 az éjszakában megyek
 kissé szédülök,

de ballagok,
          talán enni kéne
egy katona aki netán
          jóllakott
kenyerét kínálja
          eladásra
          megveszem
hónom alatt a fekete
          kaviccsal
          megnyugszom
          csendesen
homlokom még vizes
közeledem a házhoz ahol
          lakom
és boldog vagyok talán
          lehetek is
          ezen a napon. . .

3. fejezet

A fényrács mágiája

3.1. A holdvilág rajzai

A ház

Az árnyékház a földön
    fekszik
és nincsenek benne lakók
a lakott házzal átellenben
az árnyékház az elhagyott,
    azaz
csak úgy néz ki a földön,
mert nem hagyták el
    sohasem
ő csak a zszibongó ház
    mása
este ledől a füves pástra
és alszik egyet csendesen...
ahogy a hold búcsúját kezdi
ő is felszáll, mint a madár
a lakott házban zsong, bong
    minden
és senki semmit nem talál,
az árnyékház a felhők mögött
az újabb holdas estre vár.

3.2. A hold egy nő, ki mennybe ment

A hold egy nő,
ki mennybe ment,
mert megunt mindent
idelent
és sárga mezbe
öltözött,
hogy láthassuk
a kód mögött
mikor a mennybe
mezbe ment
kávét ivott,
füstöt lehelte,
most ott ül fönt
a kód mögött,
ahova végleg
költözött.
Az arca folyton
változó
szívében dobban
száz folyó
néhánykor csak
kifialak
és aranytizes
néhanap,
világhírű az
arca már
sárgába borul
a határ,
unalmában
szénrajzokat
készít, az árnyék
fojtogat
falakat fut be
földeket
soha nem látott
ötletek
szállnak és lengőn
lengenek
fák mögé bújó
emberek
nyakadba ugró
állatok
fényből szövöttek
szárnyalók.
A hold rajzai
százra száz
az út porában

magyaráz,
nézi a hideg
képeket
és elsodor
a képzelet
nézed a hold
művészetét
a földi útról
rég letért,
letért amikor
mennybe ment,
mert megunt mindent
idelent.

3.3. A fényrács mágiája

A hold lába nem ér szobámig
csak arcának sárga mézéből
fut a réseken át a fény,
kérdem nem járt itt Fáraó?
ruhája fényes volt, szatén
de én a csíkos lángot néztem
nem tudom ki jár merre most
s a fákból számszerint a rost
mennyi lehet nem keresem
futok lángra gyúlt kereken
a fény gőzébe olvadok
együtt párolgunk, sistereg
a világ szíromrendszere
egy éjszaka meséje ez,
melyben az árny is lengene,
ha engedné a sárga fény
de elől hátul fogva tart
s a kénszín udvar közepén
hálómbe rántom azt a színt
s befestem vele versemet
a fényrács minden soromat
aláhúzza, fontos lehet
nekem, neki, mindenkinek
e holdból szótt sárga sínek
zenéje mellett születnek
a majdankori indulók
a fényrács vibrál, teát szűr
kávét forral a réseken
halkan dobol a fénydobon
dobverője az értelem
a rím és ritmus pillangó,

mely a csíkokból szerteszáll
táncot járnak a negybetűk,
a kisbetűk és áll a bál. . .

3.4. A kabát függ a holdfényben

A kabát függ a holdfényben
csak a szívtáját éri fény
a nyak s derék sötétbe lóg,
mint pók hajszálnyi kötélén,
a fényháló a szív helyét
öleli át, majd megpihen
s mint sárgaszínű vonalzó
fekszik a fal redőiben.
Kigombolva lóg a kabát
bélése fénylik, mint a hal,
a hold vizébe emeli
aztán feljebb lép csakhamar,
a zsebre süit, az akasztót
is eléri hajnalfele
árnyéka nincs. Felémmered
a fák ötujjú levele.

3.5. A lepke vára

Lehet, hogy akkor
rosszul láttam?
vers rejtőzött
a lepkeszárnyban,
mert míg a
repülést csodáltam
átjött hozzám
a titkos áram
nekem is kinőtt
színes szárnyam
az ő útjukra
tértem eztán
én is ringtam
a cérnák karján
száz lepke, száz kép
száz madárdal
táncolhattam
margarétákkal,
azok hajlongtak,
álmott szöttek

megrettentek
tőlük a szörnyek
nem jöhettek
soha utánam
így született meg
lepkeváram...

3.6. Csillagének

Elment az ég
a földre lakni
fönthagyott engem
csillagot,
most éjszakánként
égbolt nélkül
saját magamra
villanok
az űrben sűrű
méreg szálldos,
de tántorognom
nem szabad
nehogy elveszítsük
hitünket
a csillagok alatt
az eget nem is
sirathatom
mert könnyes lenne
a mese
az eget nem is
vágyhatom,
mert sorsom még
leejtene
de egyre sárgább
sárgaságom
és egyre kékebb
fent az ég
s ahogy a színük
nő és szépül
mind nagyobb lesz
a messzeség
és nem is hiszik
többé soha
hogycsillag volt
az ég sebe
belőle hát lesz
visszajáró
nagyon fájó

szomorú mese...

4. fejezet

A félelmek kastélya

4.1. Ellentétes beszélgetés

Megint ébren vagy gyermekem?

– igen a halál van velem.

Nyugodj meg nincs itt más csak én.

– Anyám a falon ott a fény.

Az a csillag fénye tán?

– mi az az árnyék ott a fán?

A felhő szállt le csendesen...

– nézd a kopogást mellemen.

Szívedre gyógyfüvet rakok.

– én még akkor sem alhatok.

Pihenj le, nincs itt más csak én.

– Anyám a falon ott a fény.

4.2. A kastély udvarán

Csupa moha a kastély udvara;
páfrány, lapu, vadfű és zúzmara.

Egy zöld ringás vagy Isten tudja mi?
nehéz és sok azt mind elmondani.

Csak egy biztos: szörnyű sűrű és mély:

az indákon hozzánk kúszhat az éj...

Még nappal se lép bele senkise,
mert azt hiszem elszállna a szíve.

A felnőttek se szeretik nagyon,
csak elsietik kissé hanyagon...

Hogyne kerülnénk mi kisgyerekek:
akikben még az élet szendereg...

Az álmainkban mégis mindig jó
s bezúzza fejünk, mint az éles kő.

A boldogság úgyis mindig kevés,
a félelem meg nő, mint a vetés.

Ott ring, hajlong, békétlenül, buján
Főnixhután, a kastély udvarán.

4.3. Kétségbeejtő óra

Virág hullott a tóra:
kétségbeejtő óra...

Mohón utána kaptam:
csobbant a víz alattam.

A parti fűből lassan:
mind kifogyott a balzsam.

És mi történt a tóban?
szívem szirmait szórtam...

Mi van ebben a nyárban?
a régi nyári árnyam...

Kétségbeejtő óra
fodrok gyűlnek a tóra.

4.4. Láz

Hómérómben a hús higany
táncol. Csak ő tudja mi van...

Lázálom, kín és vízözön...
az élethez most nincs közöm.

Egyet hagyott az értelem:
még érzem mi a félelem...

A padlón futkos valami...
csak azt ne kéne hallani.

A hőmérő is fél velem:
elpattan s vére fényesen

folyik az éj nagy szőnyegén...
mint tűz süt a sok költemény.

A szél hintáján leng a hold...
mindenki fél: ki él, ki holt.

4.5. Mitől félünk

Mielőtt a lámpa kattan
mért kongunk úgy, mint a katlan
mitől félünk?

Ódon kastély zeg-zugánál
mért hisszük, hogy dédapánk áll?
mitől félünk?

Nem tudom, de reng a lélek:
hinni kezdünk a meséknek:
félünk, félünk...

Dédapánk elénkbe toppan
és a padló egyet koppan...
jaj, de félünk!

Dédapánk ránk néz és látja:
nem tetszik a körszakálla
s haragos lesz!

Minden este vár a lépcsőn:
fenyegetően néz vagy kérdően
mindegy, félünk...

Ha megállnánk tán beszélne,
talán pipadohányt kérne,
de mi félünk!

Így él ő magárahagyva:
megy a tornácra s a padra
ott les minket.

De ha jön: mi futunk rögtön...
szívünknek a mellkasbörtön
de szűk akkor.

Reggelfelé, hogyha kéne
akkor se jönne elénkbe:
pihen csendben...

Jaj, de furcsa módon élünk:
nappal, mint a csillag fénylünk,
este fázunk...

Félünk minden bútorárnytól,
nagyapánktól, dédapánktól
jaj, de félünk!

Mi van bennünk: üveglélek?
eltörök ha hozzánk érnek
mitől félünk?

Jaj, tudom: szírom a pillánk
s ha csak egy halálos kis láng
éri: vége!

Úgy bezárul mint a rózsza,
hogyha tűz hull a bokorra:
attól félünk.

Menekülünk a haláltól,
várakozó dédapánktól
futunk, félünk...

4.6. Apám

Aki a Milleneumban táncolt
az én apám volt

aki 14-ben a háborúba ment
miért? Ez volt a rend.
szerencsére visszajött,
új életet kezdett
vésőjével faragta
a csendet...

gyűltek a szobrok
Mária és Jézus szembenézett
vele
a műteremben meglátszott
a lehellete;

aztán jött egy német
s a puskatust ráemelte
oltárai
most visszanéznak
a templomokból:
remegve...

5. fejezet

Táncőrület

5.1. Bál

Színek,
zene,
hangzavar,
sokaság,
léptek,
parfüm,
rengeteg
áruba bocsátott
hús,
fénylő körmök
matt lelkek,
szegre akasztott
szív,
kavargó por,
egy, két, öt nátha:
stb., stb...

5.2. Tánc a halottal

Az egész ház, mintha égne:
élet szökött a szemébe.

Táncol régen pihent lába,
jaj, de furcsa nap van máma.

Ropjuk, ropjuk, hajnal van már,

minél jobban pirkad, annál

jobban forgunk. Jön az ablak.
Jön a tükör. Betakarlak

a szívemmel. Eltemetlek.
Fénye kihull a szemednek.

Ez a kör a gyász nagy tánca:
jaj, de furcsa nap van máma.

5.3. Gyíktánc

Ki-be, be-ki
    be-be, ki-ki
be-ki
be-be
ki-ki, be-ki
mindenki
gerincünk lesi
s mi táncolunk
ki-be, be-ki.

Ha a nap tűz
lassul táncunk
    megtorpanunk
    majd megállunk
ablakunkon
    kinyújtózunk
    behúzódnak
tánc a sorsunk
    ki-be, be-ki
    be-be, ki-ki
    be-ki, be-be
iramlással
    vagyunk tele.

Hűvösödik
    gyorsba kezdünk
mint a kardél
    fénylünk, lengünk
néhány méter
    alig számít
így jutunk
    a táncugrásig
    ki-be
    be-ki

be-be, ki-ki
kiabálják
ni-ni
ni-ni

megijedünk
s így a tábca
remegés fut
karikázva
körbe ropjuk
a várdalt
s malter mellett
mit se bánva
újra kezdünk
új nagy tábca
ki-be, be-ki
be-be, ki-ki
be-ki
be-be

tábca a reggel
tábca az este

5.4. Golyók nélkül

Sokat löttem a vadakra
a tigrisre, az oroslánra
két kígyót csavartam le
a nyakamról
milyen is volt ez az élet
csupa karambol
de
a harcok után jött az ünnepe
a vadvacsora
a poharak csengtek, csilingeltek
és átlátszott
a magyar szőlők tiszta bora
a zene játszott tangót
valcert és minden divatos
táncot
a harcok elolvadtak benne
az élet tulajdonképpen
– egy gyönyörű tánc volt. . .

5.5. Földöntúli bál

Ő elment

s most sétál egy pálmaligetben
szeme se rebben¹
a fák valamit érezhetnek
mert remegnek
itt-ott egy-egy pehely lehull
talán üzenetet küld valaki
a keskeny ösvényre
mindenkinél halkabban
lépve
ő kémleli az eget
nézi, nézi
de semmise a régi
minden új
a fű színe
s a fák beszélgetése
sétál
sétál
s nem tudja hogyan jutott
ekkora fényességbe
a pálmalevelek lebegnek
ő előre néz s csak
néha hátra
elébe hullnak a csillagok
s az egyik felkéri táncra
ekkor száll felé
egy illat
mely a világ
nagy talánya

---

¹„szeme rebben” változatban is ismert

6. fejezet

Hernádparti himnuszok

6.1. Nyilakkal és íjakkal

Körhajam lógott sután...
nyilakkal és íjakkal
bolyongtam Főnixhután...

A Hernád zokogva folyt...
nyilam sokszor elakadt
benne, mint szegben a rojt.

Uj nyilat faragtam hát:
gyerekek íjja előtt
mesévé olvad a gát...

Így ment ez míg hirtelen
mélyebbet lépett a fény:
akkor tudtam, jaj nekem!

Mert a partok bokrai
méregzöld levelükkel
forrni kezdtek és zsongani...

Eldobtam a nyilat mind:
úgy futottam lobogva
és fehérén, mint az ing.

Az a zsongás altatott
minden egyes éjszakán...
így lettem költő talán...?

6.2. A régi parkon áthaladva

A régi parkon áthaladva
minden padon
    nagyapa ül
régmúltakról beszél kalapja
nevet, senkivel sincs
    haragba.

Botjával ír kál, firkál,
    rajzol
a porba s éppen egy szívet
belőle lepkék szállnak
    szerte
s a lepkékből tarka színek.

Ilyen a park. Pillangók között
repül és pihen
    nagyapa
melléülök és énekelünk
trallala, lalla
    trallala.

Este a lámpák
    kibomlanak
hulldogálnak a csillagok
ők ülnek le most
    a padokra
göncölszekérnek int a hold.

Fluoreszkál a park világa
szikrát szórnak
    a porszemek
az emlékek
    mályvái nyílnak
mikor a parton átmegyek.

6.3. Mesebeli vonatok

Mesebeli vonatok mennek
    az alvók éppen
    szenderegnek
se fütty, se zaj, se kattogás
    ez más,
    ez más,
    egészen más
álmában nem riad a rét

a vonat becsukja szemét
s bemegy az erdők sűrűjébe
mint a mesék
végtelen vége,
alszik egyet majd újra jön
papucsban és
nem is köszön
mindig más vonat
más mese
mégis egyformán van esze
nem ébred fel a félvilág
lassú nyugalom száll
miránk
mikor elmegy a síneket
végigönti a kikelet
s rajta gurul addig a hold
míg jön a vonat
aki volt
mesebeli s hálóruhás
nyírfák közti végállomás.

6.4. A Hernád mellől jöttem én

A Hernád mellől jöttem én:
ott foly belém a költemény...

A víz ha csend volt úgy beszélt,
hogy szívem rögtön szárnyra kélt.

Habzott benne a félelem
előmlött erdön, réteken...

az esti füvek harmata
kiáltozott: siess haza.

Éjjel a Hernád mint a holt
két partja közt zuhanva folyt.

Órákig hangzott dallama
így telt el élttem hajnala.

Így írtam lázas verseket
a Hernád habja kergetett.

Párája tömjénként takart:
benne nyújtóztam mint a kard.

Nem láttam még ilyen folyót

csupa titkos, fodros bozót.

Úgy sajnálom, hogy meg nem áll
a sok futástól lába fáj. . .

de ő is látta nagyapát
sokszor megmosta gyér haját.

szájába ömlött hirtelen
most az a csepp víz kincs nekem,

mert nagy vízében él tovább
mint holdfényben az orgonák.

A Hernád mellől jöttem én
s így szívem nem lesz kőkemény

a vízben úszó tar gallyak
holt bánata bennem maradt.

A Hernád mellől jöttem én,
hol minden-minden költemény.

6.5. Hernádparti történet

A parton ültünk, lábfejünk
a langyos vízben himbálódzott
helyettünk
a Hernád beszélt
hallgattuk a szép habmesét

a sok nagy hullám csattogott
mi benne
az égi dalt kerestük
a fűzfa épp
mosakodott
s a többi parti fűlakók.

A lábunk ázott s lebegett
ránk hullt egy madár
fél-dala
felvettem volna,
ha lehet,
de a sötét közeledett.

Nagyapa nézte a vizet,
mely lassacskán már
hűlni kezdett

ablakok nyíltak
a hegyen
öltözni kezdtünk sebesen. . .

Hazafelé még láttuk azt,
hogy a hegyekből jöttek,
jöttek
nem tudjuk kik
és kicsodák
néztük a sok
Jánosbogárt.

7. fejezet

Kegyetlen hold

7.1. Pingvin búcsúzás

A hajó elindul
    a parton pingvinek
    mint bálból kitódult
    frakkos táncosok
    búcsút intenek
könnyeznének ha látnák
az Olymposról elment
egykori istenek,
    ünnepi hangulattal
    hajlonganak le-fel
a hajó messze jár
    mereven nézik a füstjét
a fájó búcsúzásnak
    a pingvin század némán
    egy tömbbé összeáll
a hajónak se könnyű
    visszanézni és látni
    a megrendülteket
akik csak állnak várnak
míg elnyeli a felhő
    a frakkot és a mellényt
s a szívüket amelybe
a behavazott holdfény
    verset ültetett.

7.2. Pingvin esküvő

Jéghegyből öntött
 jégorgona
 jégcsapalakú sípjai
 megszólaltak
 s a jégvilágban
 végigsétált egy kínai.

A billentyűkön pingvin játszott
 frakkjának szárnya
 mereven
 feszült a szék
 jeges páncélján
 varázslat ült
 a termeten.

A pingvin pár szép
 díszruhában
 hallgatta a jégdallamot
 az egyik fején koszorú volt
 a másik cilindert kapott.

A jégcsapok csak csilingeltek
 nem hangzott el
 semmi beszéd
 a pingvin pár állt kézenfogva
 betöltve a hold fényterét.

7.3. Pisztráng balett

Nem jótékonycélú
       a testem
 szól a pisztráng és
       szökik menten
 az eszkimó hol ül, hol áll,
 de horgot hiába dobál.

Közelebb kúszik halkan
                   halkan
 forgást hall megint lent
                   a habban
 még egy dobás, de
                   nem talál
 az ájulás jön, a halál

„mi lesz, ha mégse fog

a horgom?”
 négy szemet látok már
                   a holdon
 az éhség kidönti szemem
 a pisztráng fut,
                   nincs kegyelem.

7.4. Pingvin himnusz

Állat a pingvin, talán ember?
 néma és mindig meghatott
           mivel nem visel kalapot
 mély meghajlással búcsúzik
 ilyen hajlongást buddha-
                   bölcsek- és költőknél
 láttam nemrégén
 úgy hatott rám, mint a mesében
           tovarepült színes madár
 az arc mindenkor
           mozdulatlan
 nem ad, nem vesz, nem üzletel
           megkülönböztetett
           tiszta jel
 tiszta kör lengi őket át
           a frakk ez a sokszor csodált
 mindig feszes, fekete, fényes
 és talán kissé szomorú
           mintha félszívük gyászba volna
 másik fele bámul a holdba
           onnan várja,
           hogyan visszanéz
 aki elment és tudja már,
           hogyan a pingvin
           valami más
 nem szárnyakon futó madár
 valami nem jelölhető
felsőbbrendű agyvelő
           megtisztult
           társadalom
ünnepélyes vonulással
           költeményt ír
           a havon

8. fejezet

Szent pokol (1930)

8.1. Cédrusok alatt

Kisérettel vonulok végig:
szétrebben sok fehér galamb,
ilyen menet már nem lesz több
a cédrusok alatt...

Ez a kíséret messziről jött
ledöntött minden kőfalat,
csak hogy velem csodálkozzon:
a cédrusok alatt...

Kettéváltan véd jobbról, balról
hozzámférközni nem szabad;
alleluját röpittek szét
a cédrusok alatt...

Sötétzöld lombjuk baldachin:
a szépség mind felém halad,
galambokat simogatok
a cédrusok alatt...

8.2. Szeretnék egy falusi házat...

Szeretnék egy falusi házat
virágos puszták közepén,
nem lakna benne senki más:
csak én.

A vetésben sok pipacs lenne,
kék keskeny ut a ház előtt
és halálosan fekete
a föld.

A vonat soha meg nem állna
csak hallanám a rohanást
és szeretném nagy földemben
a gyászt.

És késő esték záporában
lankadt virágok tenyerén:
gyalog jönne hajlékomba
a fény.

8.3. Dicséret

Az én anyám a legszebb asszony,
az én anyám a legjobb asszony.

Nem kell köré sok drága szó,
nem kellene tömjén szavak:
ő pusztán, egymagában is:
szobor-alak.

8.4. Nem érdelek meg semmit?!

Az Ur beköti szemeimet,
hogy ne lássak,

az Ur beköti füleimet,
hogy ne halljak,

az Ur kiűz diszes házából,
hogy ne legyek ott.

Pedig én nem is őt keresem,
csak az orgonaszót,

pedig én nem is őt keresem,
csak akit ő szeret:

mind a ketten megfenyegetnek
s elűznek maguktól.

Csak izzasztek istenek, szentek,
talán még én is szentté válok.

Dobjatok, mert még mag vagyok
s egy kis melegben kikellhetek. . .

Csak az a meleg, az a meleg
honnan jön, ha elhagytatok. . .

8.5. Ma még utoljára

Holnap tél lesz: fehérszínű, bágyadt. . .
ma még ősz van: kinzó, könnyes, drága
ma még utoljára.

Holnap más lesz csuklóm billenése,
ma még sápaszt árnyak orgonája:
ma még utoljára.

Holnap korán köszöntöm a reggelt,
ma még rajtam éjek fény-talárja:
ma még utoljára.

Holnap hivanak s nem megyek már többé,
ma még ringat könnyű habok árja!
ma még utoljára.

Holnap tudom gyászos lesz a kendőm,
ma még enyém átkok angyaltánca:
ma még utoljára.

Ma még kapok piros rózsacsokrot,
össze-vissza szaggat tüskés ága:
de csak utoljára.

8.6. Kép

Pásztorom a nyár:
legelek. . .
irigyen néznek
a tehenek rám:
az ég lekékül
én hozzávérzek,
mindenütt nagy
csendességek:

egyedül...

8.7. A halál jár utánam

pedig téved:
engem sem az élet, sem a halál el nem érhet.

A halál után sokan járnak,
mert titokszájú:
értelmes, okos, csontos fekete
bábu.

A halált tőlem sokan kérik,
– hiába! –
mert én csak életet adok:
a halálba.

8.8. Tavasz

Nagycseppek esnek a háztetőről,
kezdődhetik minden előlről:
a vígjáték, a dráma és a dal...

8.9. Bomlott kéve

Bomlott kéve vagyok:
kéve:
a napom s éjmem
szertetépvé...

Nem lehet összerakni
soha e kévét,
mert egyszer régen
halálra tépték.

9. fejezet

Virágdrámák

9.1. Új virágének

A gyermekláncfű nyakát nyújtva
nevetgélt, rezgett a napon
sárga arca szemünkbe nézett
túltett sok égi angyalon

később habos pitypangga érett
kis gömbökbe fúródott át
így dicsérve saját hazáját
s félve a világ ostorát;

hazája az a fűzöld rét volt
mely neki életet adott
azt hitte egyszer utazni fog
s kibérel egy felhőhajót;

jött a gyermek, leszakította
óvatosan. A gömb maradt
a világ zajlott, muzsikált is
és senkin nem volt már kalap.

Az apa mutatta a gömbnek
gyengéd, finom szépségeit
a gyermek mintha figyelt volna:
„e titokra ő fényt derít”.

De akkor jött a váratlan eset
a gyermek rejtve nevetett
öklét a fehér gömbbe vágta
ő ebben nem ismert kegyet.

Az apa fejét leejtette
s hazafelé sietett...
a gyermek futva ment utána
s köztük talált egy szigetet...

9.2. Egy rózsza elrablása

A szomszéd néz rád
gondolkodik
mikor téphet le téged
végigsétál a bokrok mentén
és elmondja a szélnek
sebezhető vagy elől, hátul
friss gyökered elenged
a szomszéd kezd már varázsolni
a harangvirág csenget...
szikrákat szór a legszebb csillag
a napkorong már táncol
egy pillanatra visszanezél
csak ne jöjjön zápor
de láthatatlan zsinórokon
mégis kinyúlnak érted
egy nagy bajod van, hogy nappal is
világít a lényed
így a harmatos fűszalakon
utolér a mámor,
egy pillanat, s a te virágod
egy régi hazát gyászol.

9.3. Vízirózsza

A tóban él:
ahol a békanyál,
mely rátapad
a szívére, ha fáj...

A tóban él:
sok kis féreg között:
tőlük jönnek
a nyugtalan körök...

A tóban élni:
nem könnyű dolog,
mert minden kis pont
cél után rohog...

S mert útba esett
kis szívem szegény:
az életemhez
alig van remény...

9.4. Két margarét

Nem tudja azt
a két szép ápolt margarét,

hogy én:
a rét:
szeretem őket.

Csak néznek
és tisztán virulnak

puha, füves
rétszívemre
nem borulnak:

s elvirulnak,
elvirulnak...

Tartalomjegyzék

1. Itt az írás (1940)	1
1.1. Vers az élet	1
1.2. Csak énekelj!	2
1.3. Mint a lepke	2
1.4. Mocsárláz	3
1.5. Hamut küldök	4
1.6. Mintha élne...	5
1.7. Nem menni!	5
1.8. Báránfelhők közt a hold	6
1.9. A fenyők verse	7
1.10. Fel a fejfel	7
2. Tiltakozás (1940-1949)	9
2.1. A menekülők kávéháza	9
2.2. Teniszjáték	10
2.3. Titok	11
2.4. Egy hal beszéde a víztartályban	11
2.5. Fogoly	14
2.6. A hintaszék	14

TARTALOMJEGYZÉK	49
2.7. Menekülés	15
3. A fényrács mágiája	18
3.1. A holdvilág rajzai	18
3.2. A hold egy nő, ki mennybe ment	19
3.3. A fényrács mágiája	20
3.4. A kabát függ a holdfényben	21
3.5. A lepke vára	21
3.6. Csillagének	22
4. A félelmek kastélya	24
4.1. Ellentétes beszélgetés	24
4.2. A kastély udvarán	24
4.3. Kétségbeejtő óra	25
4.4. Láz	25
4.5. Mitől félünk	26
4.6. Apám	27
5. Táncörület	29
5.1. Bál	29
5.2. Tánc a halottal	29
5.3. Gyíktánc	30
5.4. Golyók nélkül	31
5.5. Földöntúli bál	32
6. Hernádparti himnuszok	33
6.1. Nyilakkal és íjakkal	33
6.2. A régi parkon áthaladva	34

TARTALOMJEGYZÉK	50
6.3. Mesebeli vonatok	34
6.4. A Hernád mellől jöttem én	35
6.5. Hernádparti történet	36
7. Kegyetlen hold	38
7.1. Pingvin búcsúzás	38
7.2. Pingvin esküvő	39
7.3. Pisztráng balett	39
7.4. Pingvin himnusz	40
8. Szent pokol (1930)	41
8.1. Cédrusok alatt	41
8.2. Szeretnék egy falusi házat...	41
8.3. Dicséret	42
8.4. Nem érdelek meg semmit?!	42
8.5. Ma még utoljára	43
8.6. Kép	43
8.7. A halál jár utánam	44
8.8. Tavasz	44
8.9. Bomlott kéve	44
9. Virágdrámák	45
9.1. Új virágének	45
9.2. Egy rózsá elrablása	46
9.3. Vízirózsza	46
9.4. Két margarét	47